

Hudba v době klasicismu

Ročníková práce

Školní rok 2022/2023

Školní rok: 2022/2023
Autor: Šimon Štrajt, IX.A
Konzultant: Mgr. Lenka Tallová

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto ročníkovou práci vypracoval samostatně a použil jsem jen uvedené prameny.

Ve Sloupu dne 23. 5. 2023

Šimon Štrajt

Poděkování

Na tomto místě bych chtěl poděkovat paní učitelce Mgr. Lence Tallové, která mi byla velmi ochotnou konzultantkou. Také bych chtěl poděkovat svému nejstaršímu bratru Vojtěchovi, který mě během psaní práce velmi motivoval a k samotnému tématu a této zálibě mě dovedl.

Obsah

Prohlášení.....	2
Poděkování.....	3
Obsah.....	4
1. Úvod.....	5
2. Můj vztah ke klasicistní hudbě.....	6
3. Klasicismus v umění.....	7
3.2. Sochařství.....	7
3.3. Malířství.....	8
3.4. Literatura.....	8
3.5. Hudba.....	8
4. Známí skladatelé.....	9
4.1. Jakub Šimon Jan Ryba.....	9
4.2. Franz Joseph Haydn.....	11
4.3. Wolfgang Amadeus Mozart.....	13
4.4. Ludwig van Beethoven.....	15
5. Klasicistní orchestr a nástroje.....	18
6. Hudební formy.....	19
6.1. Opery.....	19
6.2. Sonáty.....	20
6.3. Symfonie.....	21
Závěr.....	22
Resumé.....	23
Zdroje.....	24
Literatura.....	24
Internet.....	24
Obrázky.....	25

1. Úvod

Klasicistní hudba je jedním z významných období v historii hudby, které se rozvinulo přibližně v 18. století. Toto období je charakterizováno svou elegantností, symetrií a jasnou strukturou skladeb. Klasicismus se stal přelomovým obdobím v hudební historii, které ovlivnilo mnoho dalších hudebních směrů až do současnosti.

Ve své ročníkové práci na téma klasicistní hudba se zaměřím na klasicismus v umění, charakteristiku tohoto stylu, významné skladatele a formy skladeb této doby. Hlavním cílem práce je poskytnout čtenáři komplexní pohled na klasicistní hudbu a porozumění jejím klíčovým rysům.

2. Můj vztah ke klasicistní hudbě

Moje záliba v klasicistní hudbě má počátek někdy v roce 2019, kdy mi můj nejstarší bratr Vojtěch pustil 5. symfonii, kterou napsal Ludwig van Beethoven. Po doposlouchání celých 32 minut jsem si z tohoto období našel další, pro poslech zajímavé skladby, jako je 6. symfonie od Beethovena, Malá noční hudba od Mozarta a další. Po měsíci poslouchání v podstatě tří skladeb jsem si o tomto období začal shánět podrobnější informace a nacházel nové skladby: Beethovenovy sonáty, Mozartovy opery, Haydnovy houslové koncerty.

Můj obdiv dosáhl vrcholu začátkem roku 2023, kdy jsem si poslech vážné, převážně klasicistní hudby zamiloval při studiu na přijímací zkoušky. Zaujalo mě hlavně kompletní dílo Requiem od Mozarta a také geniální symfonie od Beethovena.

Jak už jsem zmiňoval, ke klasicistní hudbě mě dovedl můj nejstarší bratr Vojtěch. Ale proč jsem si tuto hudbu tak zamiloval? Na tomto stylu hudby se mi nejvíce líbí rozvrstvení orchestru a prolínající se hlasy a také neuvěřitelná lehkost a ladnost. Při poslechu této hudby se také nejlépe učí, protože zde ve většině případů nejsou vokální pasáže, které by narušovaly myšlenkové pochody.

Kdybych měl podle sebe vybrat svou nejoblíbenější skladbu z této doby, bylo by to nejspíše Mozartovo Requiem, a to konkrétně první část, které se říká Introitus.

Vášeň k tomuto stylu však nezůstala jen na bodu poslechu skladeb. V poslední době se také snažím navštěvovat kulturní akce s klasicistní hudbou navštěvovat. Jedním z posledních koncertů bylo představení s názvem Beethoven v brněnském Janáčkově divadle. Koncert jsem navštívil se svým největším podporovatelem, se svým bratrem Vojtěchem, 24. 3. tohoto roku.

NdBr Národní divadlo Brno		Janáčkově divadlo / Rooseveltova 1-7, Brno	Mahenovo divadlo / Malinovského nám. 1, Brno	divadlo Reduta / Zelný trh 4, Brno	www.ndbrno.cz www.facebook.com/ndbrno
Datum: 24.03.2023	Hodina: 19:00	Budova: Janáčkově divadlo			
PŘEDSTAVENÍ:		BEETHOVEN			
Pozice: balkon bok	Řada: 1	Sedadlo: 8	vpravo		
Cena:	88 Kč 50% student do 26 let (ISIC)				
Osvobozeno od DPH dle § 61 Zák. 235/2004 Sb., tisk Colosseum					
10468725606		Pořadí: 244			

1.Obr. Vstupenka na představení Beethoven

3. Klasicismus v umění

Klasicismus je umělecký styl, který se objevil v 18. století a pokračoval až do počátku 19. století. Tento styl se projevil v různých uměleckých oborech. V této kapitole si probereme stručnou charakteristiku těchto oborů a uvedeme si příklady klasicistních děl a umělců v různých odvětví umění.

3.1. Architektura

Klasicismus v architektuře se vyznačoval důrazem na symetrii, jednoduché linie, klidné barvy a používání pravidelných tvarů, jako jsou řecké sloupy a trojúhelníkové štíty. V této době se také u staveb začínají objevovat kopule. Okna klasicistních oken dostávají dřevěné rámy a v jejich tvarech začínají převládat obdélníky. Ulice v městech se podobají čtvercové síti a většina náměstí se buduje v kruhovitě tvaru. Příkladem klasicistní architektury jsou stavby jako Pařížská opera, Pantheon v Paříži nebo Sankt-Petěrburská akademie umění. Nejvýznamnějším představitelem klasicistní architektury je Charles Garnier, v českých zemích Antonín Haffenecker, který projektoval Stavovské divadlo.

2. Obr. Pařížská opera

3.2. Sochařství

Klasicistní sochařství se snažilo zobrazovat lidskou postavu v harmonickém a vyváženém tvaru, často inspirovaném antickým, řeckými a římskými sochami. Tento styl zdůrazňoval krásu a ideál fyzického těla. Na výrobu soch se nejčastěji užíval bílý mramor. V této době se také s oblibou tesaly busty. Příkladem klasicistního sochařství jsou díla jako Mír od Antoina Canovy nebo Niccolò Machiavelli od Bertel Thorvaldsena. Mezi české sochaře z této doby patřili například sourozenci Josef a Emanuel Maxovi.

3.3. Malířství

Klasicistní malířství se snažilo zobrazovat objekty a postavy v realistickém stylu a využívalo symetrie, jasné linky a rovnováhu. Tento styl byl velmi populární v 18. století a představoval protiklad baroknímu stylu. Na začátku tohoto období působily jako předlohy příběhy ze starověku. Po Francouzské revoluci započnou převládat vážné a hrdinné výjevy. Příkladem klasicistního malířství jsou díla jako Napoleon překračující Alpy od Jacquese-Louise Davida nebo Portrét madame Recamier také od Jacquese-Louise Davida.

3. Obr. Napoleon překračující Alpy

V českých zemích tvořil především Antonín Machek.

3.4. Literatura

Klasicistická literatura se snažila vyjádřit ideál harmonie a řádu. Texty a knihy musely být psány podle náležitých pravidel. Tento styl zdůrazňoval samozřejmě i symetrii. Používaly se jednoduché a jasné jazykové prostředky. Klasicistická literatura se zaměřovala na výraz myšlenek, velmi se přikláněla k návaznosti na řeckou a římskou antiku. V této době se také v knihách a textech často objevovalo poučení a morální poselství. Mezi nejznámější spisovatele se řadí Molière nebo autor díla Faust Johann Wolfgang von Goethe.

3.5. Hudba

Klasicismus v hudbě byl charakterizován používáním pravidelných a symetrických melodií, které se vyznačovaly jasností a jednoduchostí. V klasicistní hudbě byl velký důraz kladen na harmonii a na rytmus. Příkladem klasicistní hudby jsou například opery a symfonie od Wolfganga Amadea Mozarta, klavírní sonáty Ludwiga van

4. Obr. Ludwig van Beethoven v nejproduktivnějším období

Beethovena, či symfonie Josepha Haydna.

4. Známí skladatelé

V této kapitole mé práce bych vás rád seznámil se čtyřmi, z mého pohledu nejnámějšími a nejvýznamnějšími skladateli klasicistní hudby. V článkách se dozvíte o životech skladatelů, něco o jejich stylu tvorby a poté také o jejich dílech.

4.1. Jakub Šimon Jan Ryba

Jakub Jan Ryba byl český skladatel, varhaník a pedagog, který se 26. října 1765 narodil do poměrně prostých poměrů. Narodil se v Přešticích učiteli a varhaníkovi Jakubu Rybovi a Rosálii Karníkové. Pocházel ze šesti dětí. V mládí ho vychovávali především jeho prarodiče z matčiny strany Jan Karník a Kateřina rozená Stachová. Na Jakobovu výchovu měl především vliv dědeček, který studoval v Praze filozofii.

5. Obr. Jakub Jan Šimon Ryba

Už od útlého věku prokazoval velké nadání pro studium a hudební talent. Poměry rodiny byly skoro až podprůměrné, neboť Jakubův otec byl pouze podučitelem (podučitel se dá přirovnat k dnešnímu asistentovi jen v o mnoho nižší platové kategorii ve škole), a proto neměli nikdy dostatek peněz.

V roce 1770 se musela rodina přestěhovat do Nepomuku, kde Jakubův otec začal pracovat jako varhaník ve zdejší kostele. V tomto období byl velký nedostatek jídla, a proto byla rodina v ještě větší nouzi než před stěhováním. Situace se ještě zhoršila při příchodu morové epidemie, kdy se museli prarodiče Jakuba odloučit od zbytku rodiny. To byla jedna z věcí, kterou Jakub velmi těžce nesl, a tato událost ho poznamenala na jeho duševním zdraví. I přes ztrátu prarodičů rozvíjel svůj hudební talent.

Ve svých osmi letech obstojně hrál na klavír a učil se na housle a varhany. Ve škole to byl velmi nepozorný a rušivý žák, a proto se nejraději učil doma. Otec ho učil na housle, violoncello a klavír. Od devíti zpíval druhý alt a v deseti letech byl povolán ke zpěvu prvního altu. Díky svému strýci mohl studovat v Praze na piaristickém gymnáziu

(piaristické gymnázium bylo gymnázium zřízeno Řádem zbožných škol u kostela sv. Kříže v Praze) a poté studovat filozofii po vzoru svého dědečka.

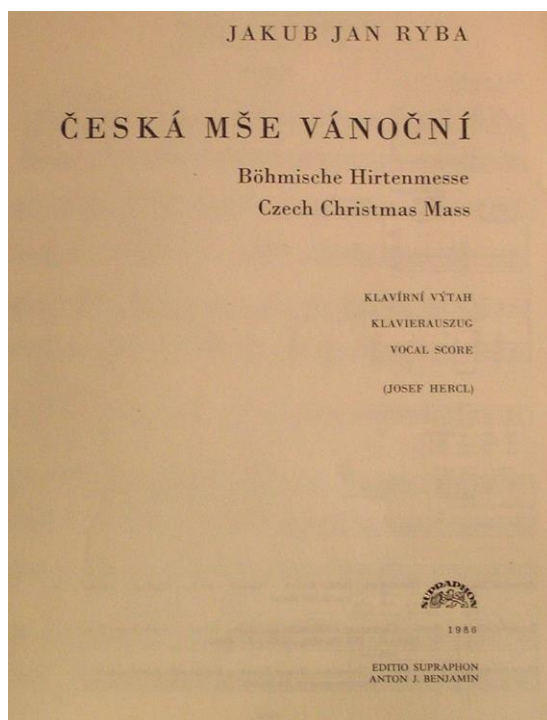
Po vystudování byl značně vzdělán. Uměl kromě češtiny a němčiny, francouzštinu, italštinu, latinu, a dokonce ovládal i řečtinu. Jakub svůj pedagogický talent rozvíjel především v Rožmitále. Škola, ve které učil, byla ale v hrozném stavu po morové epidemii. Stěny se bořily, zdi hnily a strop se propadal, ale Ryba děti učil rád. Dbal především na časté návštěvy a předepsaná pravidla. Za jeho působení byla založena školní knihovna a počet dětí z počátečních 67 exponenciálně rostl. Jakub také chtěl založit průmyslovou školu, kde by se chlapci učili polnímu hospodaření, lukařství a sadařství a dívky šití, pletení a předení. Své plány ale nestihl uskutečnit.

Během svého života se setkával s velkou dávkou posměchu, jak ze strany veřejnosti, tak i ze strany rodičů jeho žáků, kteří si stěžovali především na náročnost a nároky učiva. I přes posměch stále skládal svá díla.

Později musel skládat a komponovat v naprosté bídě, protože místo venkovského učitele v lidech nevzbuzovalo autoritu. Jeho finanční situace se ještě zhoršila po rakouském státním bankrotu v roce 1811, avšak v této době dopsal své největší hudební dílo, Českou mši vánoční, kterou začal komponovat již v roce 1796. Tato mše je unikátem hlavně kvůli českému textu, protože Jakub prohlásil, že z latinsky

zpívajících žalmů nemá nikdo žádný užitek.

Život Ryby byl poznamenán nenávisť rožmitálských občanů, která měla neblahé dopady na psychické rozpoložení Jakuba. 8. 4. 1815 se jako obvykle vydal do kostela kde působil klidně a vyrovnaně. Po delší době, kdy ho nikdo neviděl, bylo na Jakuba vyhlášeno pátrání. Po dvou dnech, 10. 4., ho našli v kaluži krve v keři v lese. Důvodem jeho smrti byla zřejmě úzkost a deprese. Jakub Šimon Jan Ryba, proslulý pedagog a skladatel, zemřel v 49 letech svou vlastní rukou.

6. Obr. Česká mše vánoční Ryba napsal okolo 1300 kompozic různého rozsahu a formy. Nejvíce komponoval duchovní hudbu převážně s latinským textem, ale našly se také skladby s textem českým, jako například Česká mše vánoční. Patří mu také prvenství v kompozici světské hudby s klavírním doprovodem v českém jazyce, jako

je například 12 českých písní. Ryba ovšem nekomponoval pouze pro klavír a varhany, jeho díla jsou také pro orchestry, komorní tělesa a sólové nástroje. Mezi nejznámější díla patří Česká mše vánoční, II. česká mše vánoční, Pastorely, Dvanáct českých písní.

Největším odkazem Jakuba Šimona Jana Ryby je nepochybně ikonická Česká mše vánoční, která položila základy světské hudby v českém jazyce a s českým textem.

4.2. Franz Joseph Haydn

Rakouský skladatel Joseph Haydn, někdy označován jako otec symfonie, se narodil 1. 4. 1732 v Rohrau v Rakousku. Joseph se narodil do poměrně zaopatřené rodiny, což mělo i vliv na jeho pozdější hudební kariéru. Jeho otec Matthias byl kolářem a matka Maria sloužila jako kuchařka v paláci hraběte Harracha.

Joseph byl tak nadaný, že po dlouhém zvažování rodiče přijali nabídku Johanna Matthiase Francka, učitele hudby v Hainburgu, a poslali šestiletého syna na studium za Johannem Franckem. Život u

7. Obr. Franz Joseph Haydn

Johanna byl pro Josepha těžký. Často trpěl hladem a nosil stále stejné špinavé oblečení. Tyto těžké podmínky byly ovšem vyváženy úrovní vzdělání. Zanedlouho se naučil na cembalo, housle a také zpíval v sopránové části kostelního sboru.

Během působení v kostelním sboru si Haydna všiml varhaník z dómu svatého Štěpána ve Vídni a ihned ho přijal do svých služeb. Už jako osmiletý Joseph zpíval v katedrálním sboru a účastnil se koncertů v královském paláci. V tomto sboru působil až do svých 17 let, kdy začal mutovat, a tak nevyzpíval nevyšší tóny skladeb. Posluchači si časem začali stěžovat na Josephův zpěv a přirovnávali jej ke „krákorání“. Po dalších prohřešcích, jako bylo ustříhnutí copánku sbormistrovi, byl ze sboru vyhozen a ponechán svému štěstí.

Zpočátku se živil jako prepisovatel partitur a hráč na housle na tanečních zábavách. Poté byl zaměstnán jako doprovodný hudebník v hudební akademii skladatele Nicolò Porpory. Později přijal několik dalších zaměstnání, až se dostal k hraběti z Morzinu do Dolních Lukavic, kde započal svou hudební kariéru. Poté, co nastoupil k hraběti, se oženil s o tři roky starší Annou Marií Kellerovou, které byla sestra Theresy, jež

byla Josephovou celoživotní láskou. Toto manželství ovšem nebylo šťastné a ani nepřivedlo na svět žádného potomka, což Josepha velmi deptalo. I přes toto těžké manželství byl Joseph Anně vždy věrný. Pro příležitost vstupu Therese do kláštera Haydn napsal svou známou skladbu Salve Regina. Po přijetí hrabětem si Haydn užíval bezstarostná léta ve Vídni. V tomto období se převážně věnoval tvorbě symfonií. Jakožto kapelník zámeckého orchestru pro toto těleso komponoval symfonie, smyčcová kvarteta, tria a kasace. Svou první, Lukavickou symfonii zkomponoval právě v Dolních Lukavicích.

S hrabětem z Morzinu vycházel velmi dobře. O tom svědčí i počet symfonií napsaných právě pro hraběte. Konkrétně se toto číslo vyšplhalo na neuvěřitelných 11 symfonií z celkových 104. V roce 1761 na Morziny dopadla finanční tíseň a orchestr museli rozpustit. A tak se po 4 letech ve službě u hraběte Haydn přesouvá ke knížeti Esterházy.

Haydnovy znalosti kompozice v tuto dobu začaly kolísat, a tak se rozhodl studovat. Jenže byl ve finanční tísní, a proto se rozhodl harmonii a kontrapunkt studovat samostudiem. Po smrti knížete Esterházy ho nahradil jeho bratr Mikuláš, který Josepha ihned povýšil na vedoucího orchestru na zámku Fertöd. V této době se sláva Haydna neuvěřitelným tempem rozrostla. Joseph se během svého kvapného komponování potkal s Mozartem, kterého si velice oblíbil, a dokonce se stali dobrými kamarády. Mozartova hudba ho tak nadchla, že začal komponovat v podobném stylu. Po krátké návštěvě Londýna, kam se ještě vrátí, ve Vídni začne vyučovat Ludwiga van Beethovena, což nebyl z obou stran dobrý počín, protože Ludwigovi předal své zkušenosti a kontakty, které potom Beethoven využil, a tak Haydna v podstatě odstranil z prvního místa na trůnu klasicistní hudby.

V roce 1795 se Haydn vrátil na zámek Esterháza a začal opět komponovat. Během tohoto roku zkomponoval šest mší a dvě oratoria. Usilovná práce ovšem byla vykoupena podlomeným zdravím skladatele. Sice už byl zámožný, vlastnil dům ve Vídni a o něho samotného se staralo početné služebnictvo, protože měl velké fyzické potíže, ale jeho zdraví mu peníze nevrátily. Rok před smrtí ukončil svou skladatelskou kariéru a ve volném čase nejraději hrál na klavír.

31. 5. 1809 ve věku 77 let zemřel Franz Joseph Haydn ve svém vídeňském domě. Ve stejný den, ve který napoleonská vojska vjela do města.

Haydn za svůj život zkomponoval celkem 104 symfonií, 2 oratoria, 83 smyčcových kvartet, 52 klavírních sonát a 24 oper. Z toho nejznámější symfonií je 88. symfonie v G Dur. Dalšími známými díly jsou Salve Regina, oratorium Stvoření světa a opera Acide.

Styl kompozice Haydna byl poměrně nezvyklý. Například využíval nápěvy lidových skladeb, které poté používal jako motivy do svých skladeb. V hudbě byl Haydn střídavý, a i když ze začátku byly jeho skladby krátké, někdy jen tři věty, během času se začal jeho styl i délka skladeb zlepšovat. Jeho skladby ke konci jeho života začaly nabírat nenadálý spád.

Odkaz Haydna nejspíše bude jeho obrovská zásoba symfonií, které za svůj život napsal. A samozřejmě nesmíme opomenout jeho genialitu v klavírních a houslových koncertech.

4.3. Wolfgang Amadeus Mozart

27. 1. 1756 se v Salcburku narodil doposud největší hudební génius, Wolfgang Amadeus Mozart. Narodil se s dalšími šesti sourozenci, z kterých přežil jen Wolfgang a jeho sestra Marie Anna, Leopoldovi a Anně Marii Mozartovým. Jelikož byl už v útlém věku velmi nadaný, tak ho rodiče, především otec, brávali na celoevropská turné po metropolích, jako byly Paříž, Londýn, Haag, navštívil také Německo, Nizozemí a Švýcarsko. Během turné, kterého se účastnila i Marie Anna, se Mozart potkal s Johannem Christianem Bachem, který mu poodhalil prostředí italské opery a zdokonalil malého Wolferla, jak mu rodiče přezdívali, ve hře na piano. Toto setkání velmi významně poznamenalo Mozartův styl kompozice.

8. Obr. Wolfgang Amadeus Mozart

Po turné se hned vydal se svým otcem na studijní cesty do Itálie. Během této cesty dostával od italských šlechticů nejrůznější objednávky na kompozici italských oper. V tuto dobu Mozart propadl neukojitelné lásce k operám, které skládal nejen v italštině, ale také v němčině nebo latině. V Itálii zkomponoval celkem dvě opery psané v italštině. Po návratu z Itálie se zhoršil Mozartův vztah k otci, načež odjel do Vídně a Mnichova, kde se konaly premiéry Mozartovy opery Zahradnice z lásky.

Mozartův génius se projevoval již od pěti let, kdy začal komponovat svoje první klavírní preludia a koncerty pro svoje celoevropská turné. V sedmnácti letech přijal místo dvorního skladatele na Salcburském arcibiskupství. Brzy se ovšem stal nesoustředěným a neschopným komponovat kvůli své bohémské povaze, a tak začal hledat nové, pro něho výhodnější a lépe placené místo.

V roce 1767 ve Vídni vypukla epidemie černých neštovic, a proto se rodina Mozartových přestěhovala nejdříve do Brna, kde ovšem nenašli šlechtu, která se před epidemií schovávala na venkovských statcích, a tak rodina zamířila do Olomouce. Během pobytu v Olomouci se mladý Wolfgang nakazil již zmíněnými černými neštovicemi. Naštěstí byl rodině i s nemocným synem nabídnut azyl v podobě rodinného paláce Antonína Podstatského. V paláci se okolo rodiny vytvořil přátelský kruh vytvořený z církevních mocnářů. Po uzdravení se Mozart znovu vrátil ke kompozici. Hned po uzdravení dokončil svou 6. symfonii v F-dur. Zpět do Vídně se rodina vrátila 9. 1. 1768.

Poté, co byl v Salcburku propuštěn ze služeb arcibiskupství, se roku 1777 vydal se svou matkou na další turné. Tentokrát do hudebního centra té doby, do Mannheimu, kde chtěl Mozart hledat novou práci. V Mannheimu ovšem neobstál, a tak se i s matkou

vydává do Paříže, kde bohužel Anna Marie onemocní tyfoidní horečkou a o dva týdny později umře na následky nemoci.

Do Salcburku se Mozart vrátí až roku 1779 a hned nastoupí opět do Salcburského arcibiskupství na pozici varhaníka. Toto místo se mu ovšem moc nezamlouvá, ale arcibiskup nedovolí, aby Mozart opustil tuto pozici. A tak musí Mozart do Vídně utéct nelegálně. Kvůli útěku ze Salcburku se ještě více prohloubila Leopoldova zášť k Wolfgangovi.

Ve Vídni se Mozartovi velmi dařilo a rychle se proslavil. Obklopil se pokrokářsky smýšlejícími lidmi, jejichž prací bylo nahradit původně elitářskou italskou operu novou vyspěle operou německou, tedy v německém jazyce.

4. srpna 1782 se ve Vídni Mozart oženil se svou milovanou Constanze. Tento sňatek byl ovšem uzavřen bez vědomí Mozartova otce, který kritizoval nejen sňatek s dcerou bytné, ale také styl rozmařilého života a neschopnost Mozarta hospodařit

9. Obr. Programový sešit opery Figarova svatba

s penězi. V roce 1787 byl Mozart přijat jako skladatel a hudebník na císařský dvůr, kde si přišel na poměrně slušné peníze. Finance mu bohužel moc dlouho nevydržely kvůli rozmařilému životnímu stylu. Po dvou úspěšných a čtyř neúspěšných porodech se Constanze odebrala na léčebný pobyt do Badenu u Vídně, což Mozartově finanční situaci také moc nepomohlo.

Během roku 1789 podnikl tříměsíční turné po severním Německu. Jeho snahy byly bohužel marné, a tak své dluhy musel překrývat půjčkami od známých. V průběhu Mozartovy návštěvy Prahy byly uvedeny velmi známé Mozartovy opery, Don Giovanni a La clemenza di Tito.

Roku 1791 se během podzimu Wolfgang nakazil infekční nemocí a 5. prosince téhož roku zemřel. Své poslední vrcholné dílo Requiem nikdy nestihl dokončit. Kvůli své špatné finanční situaci byl pohřben do jednoduchého hrobu. Takto zemřel největší hudební skladatel všech dob.

Wolfgang během svého krátkého života napsal nepřeborné množství skladeb, oper, symfonií a mnohých dalších děl. Konkrétně 25 oper a oratorií, z nichž stojí za zmínku opera Don Giovanni, Kouzelná flétna nebo Figarova svatba, 53 symfonií a 23 komorních skladeb, z nichž je nejznámější Malá noční hudba. Podle mého názoru bylo ovšem Mozartovo největší a nejpřínosnější dílo Requiem. Především úvodní část Introitus a třetí část Lacrimosa.

Styl kompozice Mozarta byl velmi různorodý, od impulzivních symfonií až po pomalé zádušní Requiem. Za svižnější a energické dílo se dá například považovat úvodní přehra Figarovy svatby nebo 25. symfonie. Za pomalejší dílo se dá mimo mnou opěvované Requiem považovat i 21. klavírní koncert.

4.4. Ludwig van Beethoven

16. 12. 1770 se v německém Bonnu narodil jeden z největších hudebních géniů všech dob. Johann a Marie Magdalena van Beethovenovi mu dali jméno Ludwig. Ludwig van Beethoven byl původem německý klavírista a hudební skladatel, který za svůj život napsal mnoho krásných a povznášejících děl.

Ludwig měl celkem 6 sourozenců. Dospělosti se bohužel dožili jenom dva, a to Beethovenovi dva mladší bratři, starší Kaspar Anton Karl a nejmladší Nikolaus Johann.

Nadání Ludwiga neustále rostlo, a proto ho už od malého věku učil jeho otec. Učení a zkušenosti otce bohužel nestačily, a tak Beethovena začali učit zdejší učitelé. Jedním z nich byl Tobias Pfeiffera, učitel klavíru, nebo také Franze Rovantiniho, rodinný příslušník, který Ludwiga učil na housle a violu. Náročný školní režim začal již v 5 letech a byl velmi tvrdý a intenzivní. Jeho otec si byl dobře vědom Ludwigova talentu, a tak po vzoru Leopolda Mozarta začal svého syna vydávat za zázračně talentované dítě. První veřejné vystoupení sedmiletého Beethovena proběhlo v roce 1778.

V roce 1780 přešel ke studiu kompozice k nejvýznamnějšímu bonnskému hudebnímu učiteli, jehož jméno bylo Christian Gottlobe Neffeh. Beethovenova první publikovaná práce vyšla v březnu 1783 a byl to soubor klavírních variací. Ludwig se svým novým učitelem začal působit jako pomocný varhaník, nejdříve jako neplacený a poté jako placený zaměstnanec.

Nový kolínský kurfiřt Maxmilian Franz nabídl Beethovenovi práci dvorního varhaníka, kterou Ludwig samozřejmě přijal. Během této doby se velmi zhoršilo rodinné zázemí van Beethovenových. Ludwigův otec propadl alkoholismu, a tak se Beethoven rád uchýlil k rodině von Breuningových. Nejenže v této rodině vyučoval hru na klavír, ale také se zde setkal se svým dlouholetým mecenášem hrabětem Ferdinandem Arnoštem z Valdštejna. Beethovenova první zakázka přišla právě od zmiňovaného hraběte z Valdštejna, a to na první Ludwigovo scénické divadlo.

Roku 1787 poprvé Beethoven odjel do Vídně. Jeho pobyt ve Vídni musel být bohužel zkrácen, protože jeho matka velmi vážně ochořela a po Ludwigově návratu zemřela. Beethovenův otec byl kvůli svému silnému alkoholismu předčasně penzionován, a tak byly všechny rodinné finance svěřeny Ludwigovi.

Na konci roku 1790 se poprvé potkal a seznámil se světově proslulým Josephem Haydnem, který ho později začal vyučovat. V tuto dobu začal Ludwig komponovat ve velmi podobném duchu jako jeho předchůdce Wolfgang Amadeus Mozart a také se začal postupně odchylovat od tradičního stylu klasicistní kompozice ke svému vlastnímu průkopnickému stylu.

Beethoven kvůli studiu u Haydna opustil rodný Bonn a přestěhoval se do Vídně, kde začal naplno studovat a komponovat. Mimo kompozici zde studoval také housle a u samotného Antonia Salieriho i italské vokální kompozice.

Kvůli zuřícím napoleonským válkám se nemohl vrátit do rodného Bonnu a také přišel o plné stipendium. Beethovenovy schopnosti naštěstí oslovily některé vídeňské aristokraty, mezi které patřil třeba František kníže z Lobkovic. Díky své píli a

kontaktům od Haydna se dostal až k vysoké vídeňské šlechtě, kde se zapsal jako výborný klavírista a improvizátor.

Na jaře roku 1795 se uskutečnilo první veřejné vídeňské Beethovenovo vystoupení. Beethoven se v tomto čase mimo vydávání svých skladeb živil i improvizními duely. Improvizční duel spočíval v tom, že se v salónu většinou nějakého šlechtice sešli dva klavírní improvizátoři, kterým bylo zadáno téma, na něž improvizovali. Beethoven byl v těchto duelech velmi zběhlý a velmi zdatný, a vydělal si díky nim poměrně slušné peníze.

Mezi lety 1798 a 1800 Beethoven složil svých šest prvních smyčcových kvartetů. Těchto šest kvartetů, a ještě také dvě první symfonie a jeden septet, Ludwiga vyneslo na pomyslnou příčku mladých nadějných skladatelů před Haydna a Mozarta. Beethoven začal vyučovat hru na klavír už ve svých 29 letech. A nevyučoval jen tak někoho. Jeho žáci byli například Ferdinand Ries, hudební skladatel původem z Německa, nebo také Carl Czerny, klavírní virtuóz a pedagog. Během vyučování poznal mladou hraběnku Julii Guicciardi, do které se hned zamiloval. Do hraběnky byl zamilován tak moc, že pro ni složil klavírní sonátu Op. 27 č. 2, dnes známou jako Měsíční sonátu.

Beethoven svůj sluch začal ztrácet již po roce 1798 po údajné hádce se zpěvákem. Největší stupeň ztráty sluchu dosáhnul až o 17 let později, tedy v roce 1815. Na doporučení svého vídeňského lékaře se přestěhoval do malého městečka poblíž Vídně, do Heiligenstadtu. V dopise pro své bratry se zmiňuje o případné sebevraždě z důvodu prohlubující se hluchoty. Svou myšlenku o sebevraždě naštěstí v další větě vyvrátí s odůvodněním, že chce žít pro svou tvorbu a skrze ni.

Po Beethovenově návratu do Vídně se rapidně změnil Ludwigův styl kompozice a struktura skladeb. Tomuto období se také s radostí říká „Heroické“. V tomto odvážném období Beethoven napsal celkem 5 symfonií, mezi které patří například ikonická 5. symfonie nebo moje osobně nejoblíbenější 6. „Pastorální“ symfonie.

V roce 1813 se Beethovenův mentální stav velmi zhoršil. Nejenže jeho nejmladší syn Johann si vzal velmi záletnou Theresou Obermayerovou, která v tu chvíli již měla nemanželské dítě, ale také se v tu dobu jeho druhý bratr Kaspar nakazil tuberkulózou. Ludwig také vedl velmi zdlouhavé soudní spory o svého synovce, syna Kaspara, který se jmenoval Karl. Tyto soudní spory nakonec vyhrál a dostal Karla do své péče.

Během let 1815 až 1819 se Beethoven velmi odmlčel. Příčina této odmlky nejspíše byla nemoc, kterou Ludwig trpěl. Říkalo se jí zánětlivá horečka. V tomto období také začal komponovat svou poslední majestátní 9. symfonii.

Roku 1823 vyšla Beethovenova poslední symfonie. Ludwig se během kompozice 9. symfonie velmi změnil a začal kritizovat vídeňskou společnost. Jeho kritika se především dotýkala toho, že lid lpí na tom, co je moderní, a nedokážou ocenit Beethovenovu genialitu.

Beethovenův vztah se Karlem se velmi zhoršoval. Karl se dokonce pokusil o sebevraždu, která se mu naštěstí nepovedla.

Byl převezen do vesnice Gneixendorf, kam jeli i jeho strýcové Ludwig a Johann.

Po návratu do Vídně Ludwig velmi vážně ochořel. Začal ve velkém množství konzumovat alkohol a skoro úplně ohluchl. Na smrtelném loži začal také propadat panice a depresím.

Génius Ludwig van Beethoven zemřel po velkém životním boji 26. března 1827 ve věku 56 let.

Styl skladeb a kompozice Beethovena byl z počátku zařazován do klasicismu, od

kterého se postupně odpoutal ve svém „Heroickém“ období. Ze skladeb Ludwiga je cítit jistota a nepoddajnost.

Odkaz Ludwiga je velmi rozsáhlý. Přes 9 symfonií, 5 klavírních koncertů až po nespočet houslových kvartet a klavírních sonát. Zajímavá věc je, že Beethoven se tolik nezabýval operami jako například Mozart. Kdybych měl sám za sebe vybrat jednu z mých nejoblíbenějších skladeb, nejspíše by to byla 6. symfonie.

10. Obr. Karikatura Ludwiga van Beethovena

5. Klasicistní orchestr a nástroje

Klasicistní orchestr je orchestrální uskupení, které se v Evropě rozvinulo v 18. století. Jedná se o orchestr, který se skládá z řady různých nástrojů. Tento typ orchestru je v porovnání s pozdním romantismem chudý příbuzný.

Typický klasicistní orchestr se skládá ze tří hlavních sekcí: smyčcových nástrojů, dechových nástrojů a bicích nástrojů. Většina skladeb tohoto období byla napsána pro toto orchestrální uskupení, a tak se jednotlivé nástroje často používaly ve specifických rolích.

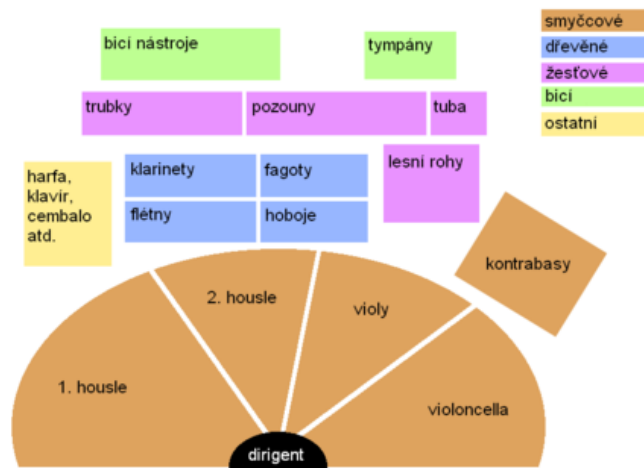
Smyčcové nástroje jsou základem klasicistního orchestru. Patří sem housle, violy, violoncella a kontrabasy.

Housle a violy často hrají melodie a sóla, zatímco violoncella a kontrabasy hrají basovou linku. Smyčcové nástroje jsou hrané pomocí smyčce, což umožňuje hráčům dosáhnout jemného a uhlazeného tónu.

Dechové nástroje jsou další důležitou součástí klasicistního orchestru. Patří sem flétny, hoboje, klarinet, fagot a lesní roh. Tyto nástroje často hrají melodické linky spolu s houslemi a violami, a také se objevují v sólových plochách. Dechové nástroje mají výrazný zvuk a mohou být použity k vytvoření různých nálad a atmosfér.

Bicí nástroje jsou také důležitou součástí klasicistního orchestru. Patří sem tympány, buben, triangl a činely. Tympány jsou nejvýraznějším bicím nástrojem a používají se k podtržení rytmu a vytváření dramatických momentů.

Klasicistní orchestr také často používá klávesové nástroje, jako jsou cembalo a klavír. Tyto nástroje mohou hrát sóla a také se používají k doprovodu orchestrálních částí.

11. Obr. Rozložení klasicistního orchestru

6. Hudební formy

Během období klasicismu skladatelé skládali především opery, sonáty a symfonie. Proto si v této kapitole probereme všechny tři tyto formy a přiblížíme si jejich podobu.

6.1. Opery

Klasicistní opery, které se vyvinuly v 18. století, představují jeden z vrcholů hudebního dědictví. Tyto opery se vyznačují jasnou strukturou, rovnováhou mezi

hudbou a textem a důrazem na uměřenost a eleganci. Klasicistní opery se často opírají o mytologii, antické příběhy nebo historická témata.

Hudební skladatelé jako Wolfgang Amadeus Mozart a Christoph Willibald Gluck vytvořili mnoho významných klasicistních oper. V této éře byly recitativy a árie pečlivě vyvážené a sloužily k vyjádření emocí a posunu děje. Orchesterální doprovod podporoval vokální části a často vyjadřoval nálady a situace postav.

Klasicistní opery také vynikají svou estetickou a vizuální stránkou. Scénografie, kostýmy a choreografie byly pečlivě promyšleny a sloužily k vytvoření dobové atmosféry a estetiky.

Významným prvkem klasicistních oper byl také sbor, který zastupoval masu nebo skupinu postav a vyjadřoval kolektivní city nebo politické události.

Klasicistní opery jsou oceňovány pro svou preciznost, harmonii a výraznost. Jejich dějiny a dědictví pokračují v moderních inscenacích a představeních, které si stále udržují svůj jedinečný styl a krásu.

6.2. Sonáty

Klasicistní sonáty jsou jednou z nejdůležitějších hudebních forem klasicismu. Tyto kompozice jsou charakterizovány svou strukturou, kvalitou a rovnováhou mezi melodií, harmonií a rytmem. Klasicistní sonáty byly často psány pro klavír, ale také pro další nástroje, jako jsou housle, violoncello nebo flétna.

Typická klasicistní sonáta se skládá ze tří částí: expozice, ve které jsou představeny hlavní hudební motivy, vývoje, kde jsou tyto motivy vyvíjeny a zkoumány, a rekapitulace, ve které jsou motivy znovu představeny, ale v jiných klíčích nebo variacích. Tato třídílná struktura poskytuje posluchači jasnou a logickou cestu skrze hudební dílo.

Klasicistní sonáty také často využívají kontrastních prvků, jako jsou temné a světlé pasáže, tiché a hlasité úseky nebo rychlé a pomalé části. Tímto způsobem se vytváří dramatický a emocionální efekt.

Významní skladatelé, jako Wolfgang Amadeus Mozart, Ludwig van Beethoven a Joseph Haydn, přispěli k rozvoji klasicistních sonát a vytvořili některá z nejuznávanějších děl tohoto žánru.

Klasicistní sonáty jsou stále oblíbené a hrané dnes, a jejich forma a principy ovlivňují i současnou hudbu. Jejich přesnost, jasnost a vyváženost si stále získávají uznání a pokračují v obohacování hudebního světa.

6.3. Symfonie

Klasicistní symfonie představují vrcholné dílo hudebního období klasicismu. Tyto kompozice pro orchestr se vyvinuly v 18. a 19. století a staly se jedním z nejdůležitějších hudebních žánrů té doby. Klasicistní symfonie se vyznačují svou strukturou, symetrickým rozložením a vyvážeností mezi jednotlivými částmi.

Typická klasicistní symfonie se skládá ze čtyř vět:

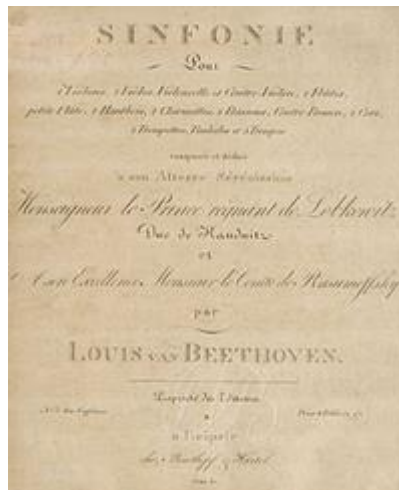
Allegro, Adagio, Menuetto (nebo Scherzo) a Finale.

První věta (Allegro) často představuje hlavní téma a je charakterizována energií a živelností. Druhá věta (Adagio) přináší pomalejší a lyrické melodie, často s bohatou harmonií a citlivým výrazem. Třetí věta (Menuetto nebo Scherzo) je typicky tanečního charakteru a přináší svěžest a rytmickou vitalitu. Poslední věta (Finale) obvykle nabízí rozsáhlé a živé zakončení, často s virtuózními pasážemi a dramatickým vyvrcholením.

Významní skladatelé, jako Wolfgang Amadeus Mozart,

Joseph Haydn a Ludwig van Beethoven, napsali mnoho klasicistních symfonií, které se staly klenoty hudebního kánonu. Tyto skladby přinesly inovace v orchestrálním zvuku, instrumentaci a harmonii.

Klasicistní symfonie se staly základem pro další vývoj symfonické hudby a dodnes mají významný vliv na tvorbu moderních symfonických kompozic. Jejich elegantní struktura, bohatá instrumentace a vyváženost mezi emocionálním vyjádřením a formální precizností zajišťují, že klasicistní symfonie zůstávají mezi nejužšími hudebními díly v historii.

12. Obr. Přebal 5. symfonie od Ludwiga van Beethovena

Závěr

Klasicistní hudba, jako významná éra v dějinách hudby, má nezastupitelné místo ve vývoji a formování hudebního světa. Její estetika a struktura ovlivnily mnoho dalších hudebních stylů a žánrů, které následovaly. Nicméně, v dnešní době se zdá, že zájem o klasicismus postupně upadá, což je velká škoda. Nezapomeňme proto prosím na toto krásné období a jeho ještě krásnější hudbu.

Resumé

For my coursework, I chose a topic called Music in the Classical Era. In this work I focused mainly on famous composers of this period (Ryba, Mozart, Haydn, Beethoven), forms of music, classicism in different arts and much more. I also mentioned my positive attitude to this type of music. I personally liked the passage with the misdeeds of the young Haydn the most.

Zdroje

Literatura

HOSTOMSKÁ, Anna a Jarmila BROŽOVSKÁ. *Opera: průvodce operní tvorbou*. 6., doplň. vyd. Praha: Státní hudební vydavatelství, 1964.

Internet

[https://cs.wikipedia.org/wiki/Klasicismus_\(literatura\)](https://cs.wikipedia.org/wiki/Klasicismus_(literatura))

<https://cs.wikipedia.org/wiki/Klasicismus>

[https://cs.wikipedia.org/wiki/Klasicismus_\(hudba\)](https://cs.wikipedia.org/wiki/Klasicismus_(hudba))

https://cs.wikipedia.org/wiki/Jakub_Jan_Ryba

https://cs.wikipedia.org/wiki/Joseph_Haydn

https://en.wikipedia.org/wiki/Joseph_Haydn

https://cs.wikipedia.org/wiki/Wolfgang_Amadeus_Mozart

https://en.wikipedia.org/wiki/Wolfgang_Amadeus_Mozart

https://cs.wikipedia.org/wiki/Ludwig_van_Beethoven

https://en.wikipedia.org/wiki/Ludwig_van_Beethoven

<http://www.kultura.cz/profile/13506-klasicismus>

<https://www.classicpraha.cz/poznejte-klasiku/klasicismus/>

<https://www.odmaturuj.cz/hudba/klasicismus-v-hudbe/>

Obrázky

Obr. 1.

Vlastní fotografie

Obr. 2.

https://cs.wikipedia.org/wiki/Op%C3%A9ra_Garnier#/media/Soubor:Paris_Opera_full_frontal_architecture,_May_2009.jpg

Obr. 3.

https://cs.wikipedia.org/wiki/Napoleon_Bonaparte#/media/Soubor:Jacques-Louis_David_-_Napoleon_Crossing_the_Alps_-_Kunsthistorisches_Museum.jpg

Obr. 4.

https://cs.wikipedia.org/wiki/Ludwig_van_Beethoven#/media/Soubor:Beethoven.jpg

Obr. 5.

https://cs.wikipedia.org/wiki/Jakub_Jan_Ryba#/media/Soubor:JJryba.jpg

Obr. 6.

https://cs.wikipedia.org/wiki/%C4%8Cesk%C3%A1_m%C5%A1e_v%C3%A1no%C4%8Dn%C3%AD#/media/Soubor:RybaMessDe.JPG

Obr. 7.

https://cs.wikipedia.org/wiki/Joseph_Haydn#/media/Soubor:Joseph_Haydn.jpg

Obr. 8.

https://cs.wikipedia.org/wiki/Wolfgang_Amadeus_Mozart#/media/Soubor:Wolfgang-amadeus-mozart_1.jpg

Obr. 9.

https://cs.wikipedia.org/wiki/Wolfgang_Amadeus_Mozart#/media/Soubor:Mozart_libretto_figaro_1786.jpg

Obr. 10.

https://cs.wikipedia.org/wiki/Ludwig_van_Beethoven#/media/Soubor:Beethoven_captures_Lyser.jpg

Obr. 11.

<https://cs.wikipedia.org/wiki/Orchestr#/media/Soubor:Orchestr.png>

Obr. 12.

https://cs.wikipedia.org/wiki/Symfonie_%C4%8D._5_%28Beethoven%29#/media/Soubor:Beethoven-Deckblatt.png